herpy

PILGIFTSGRODOR

Yellow-banded Poison Frog

Dendrobates leucomelas

Dendrobates leucomelas är en av de största och djärvaste pilgiftsgrodorna: 3-5 cm, klargul med breda svarta band, dagaktiv och alltid ute i terrariet. Den är härdig, lockar med höga, fågellika drillar och är en klassisk första pilgiftsgroda.

Familj: Dendrobatidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**3-5 cm** nos-kloaklängd
Vikt	**3 g**
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**19-22 °C**
Luftfuktighet	**80-95 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Könsmogen	**10-24 mån.**
Ägg per läggning	**2-12**
Kläckning	**10-14 dagar**
Larvtid	**70-90 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Vaktar äggen och bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Dendrobates leucomelas känns igen på sin klara gula till orange grundfärg med breda svarta band och fläckar över hela kroppen. Banden varierar från djur till djur och mellan bestånden, från tjocka, obrutna band till fina prickar. Hos vissa former bryts banden upp i fläckar med åldern, medan andra blir mer svarta. Man skiljer mellan flera former, framför allt de venezuelanska standardformerna och de större, mer skygga formerna från Guyana, och de bör hållas åtskilda.

Arten hör till de största i släktet. Vuxna djur mäter 3-5 cm från nos till kloak, men sällan över 4 cm, och väger omkring 3 g. Honan är som regel något större och mer päronformad än hanen. Tårna har häftskivor, så att grodan kan klättra på blad och glas, även om den mest lever på marken.

Arten beskrevs av Steindachner 1864. Den är dagaktiv, nyfiken och djärv, och hanarna är territoriella. De försvarar sin lockplats mot andra hanar, och tvisterna kan sluta i brottning mage mot mage, åtföljd av ett surrande ljud.

Hudgift: Giftet kommer från födan. I naturen tar grodan upp alkaloider från myror, kvalster och andra små leddjur och lagrar dem i huden. Uppfödda djur på bananflugor och hoppstjärtar saknar giftet, medan vildfångade djur kan behålla det länge. Hantera inte grodorna, tvätta händerna efter arbete i terrariet och rör inte ögon och mun efteråt.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Dendrobates leucomelas lever i norra Sydamerika: i Venezuela, Guyana, längst i norr i Brasilien och längst i öster i Colombia. Det motsvarar den västra och centrala delen av Guyanaskölden. De flesta fynden kommer från Venezuela. Arten är vanlig inom sitt område, och beståndet räknas inte som hotat.

> **Naturlig utbredning:** Venezuela, Guyana, Brasilien och Colombia.

LIVSMILJÖ

Dendrobates leucomelas lever i varm, fuktig tropisk skog, ofta nära vatten, och i skogsöar som är torra en del av året. Den finns från havsnivå upp till ca 800 m. Grodorna rör sig på skogsbotten i lövlagret, på stenar, rötter och fallna stammar och lågt i vegetationen.

I naturen ligger temperaturen typiskt på 26-30 °C, beroende på höjd och tid på dagen. Området har en torrperiod på 4-5 månader, då grodorna samlas på fuktiga platser under stenar och fallna stammar och gör uppehåll i förökningen. Arten är troligen den enda pilgiftsgrodan som går i torrtidsdvala. Lektiden följer regntiden och ligger i februari och mars.

Skötsel

TERRARIET

Ett par *Dendrobates leucomelas* ska ha ett terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm. En trio eller en större grupp behöver mer plats, till exempel 60 × 45 × 45 cm, och fler gömslen än djur. Välj gärna ett terrarium som är bredare än högt, för grodorna klättrar men använder mest botten.

Lägg ett dräneringslager av lecakulor längst ner, skilj det med en fiberduk och toppa med ett fuktigt substrat av torv, bark och mossa med ett tjockt lager löv överst. Lövet håller fukten och ger föda åt hoppstjärtar och gråsuggor, som håller botten frisk. Använd kork, grenar och levande växter, så att grodorna har gömslen och kan klättra, och ge varje hane en kallplats och en håla med slät botten, till exempel ett kokosnötsskal över en petriskål.

Terrariet ska mest vara av glas med ett tätslutande lock. Ett lock med 70-90 % glas och 10-30 % nät låter luften växla utan att torka ut.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Dagstemperaturen hålls på 22-26 °C med ett litet fall på natten till 19-22 °C. Även om arten upplever 26-30 °C i naturen tål den värme dåligt i terrariet, och överhettning är ett av de vanligaste misstagen.

Det behövs ingen värmelampa. Rumstemperaturen räcker normalt, men håll ett öga på sol genom fönstret och värme från lampor på sommaren. Arten har ingen vintervila, men har nytta av en period med mindre besprutning, som efterliknar torrperioden (se parning).

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 80-95 %. Spraya en till två gånger om dagen med osmosvatten eller avkloramt kranvatten, så att löv och växter blir blöta, och låt ytan torka lite mellan sprayningarna. En regnanläggning med timer är till stor hjälp, särskilt på sommaren.

Häng hygrometern i grodornas höjd, inte högst upp. Blir det för blött utan luftväxling kan botten börja mögla och ruttna.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En låg vattenskål med 1-2 cm vatten räcker. Grodorna är dåliga simmare och kan drunkna i djupt vatten, så skålen ska ha en låg kant eller en sten att klättra upp på.

Använd osmosvatten eller avkloramt kranvatten utan tillsatser. Groddjur tar upp vatten och ämnen genom huden, så tvål och rengöringsmedel får inte komma i närheten av terrariet. Byt vattnet varje dag eller varannan dag och skrubba skålen regelbundet i varmt vatten utan tvål.

LJUS OCH UVB

Grodorna och växterna behöver 12 timmars ljus per dag. Använd en LED-lampa med fullt spektrum som inte avger mycket värme och placera den ovanför locket.

Det finns inget dokumenterat behov av UVB hos arten, så UVB är valfritt. En svag UVB-källa kan användas av erfarna hållare. Gör du det, håll dig till Ferguson-zon 1 och se till att det finns skugga, så att grodorna alltid kan komma undan ljuset.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

I naturen äter *D. leucomelas* myror, termiter, små skalbaggar och andra små insekter och spindlar. I terrariet är bananflugor basfodret: *Drosophila melanogaster* till ungar och små djur och *D. hydei* till vuxna, kompletterat med hoppstjärtar och små gråsuggor. Mata dagligen; en vuxen groda kan äta 50-75 bananflugor om dagen och en ung 20-30.

Pudra alla bananflugor med ett kalk- och vitamintillskott för groddjur, och ge dessutom A-vitamin 1-4 gånger i månaden beroende på ålder och avel. Starta odlingar av bananflugor och hoppstjärtar innan grodorna flyttar in. Använd aldrig insekter från trädgård eller åker, som kan vara besprutade.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Dendrobates leucomelas är dagaktiv och djärv, särskilt de venezuelanska formerna, som nästan alltid är ute. Formerna från Guyana är mer skygga. Hanarna lockar med höga, fågellika drillar som varar 10-15 sekunder och är mest intensiva en till två timmar efter soluppgången och före solnedgången, och de lockar ivrigt när det regnar.

Arten fungerar bra parvis och i grupper, men honor kan äta varandras ägg, så vill du ha ungar bör det bara finnas en hona i terrariet. Två hanar kan bråka om lockplatserna, och en grupp kräver utrymme och många gömställen.

Grodorna bör inte hanteras. Huden är tunn och känslig. Behöver en groda flyttas, locka ner den i en liten bägare med lock, flytta den och låt den själv krypa ut.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen är smalare och något kortare än honan och ropar från höga ställen i terrariet. Honan är större och päronformad, särskilt när hon bär på ägg. Det kan vara svårt att könsbestämma djuren säkert innan de är 2-3 år, så lätet är det bästa kännetecknet.

Hanarna kan börja ropa vid 6-8 månader, och honorna är mogna vid 10-14 månader, men båda könen bör helst vara omkring två år innan de sätts i avel. Ge dem tid: ju äldre honan är vid första läggningen, desto bättre avelsdjur blir hon. Köp 4-5 ungar, så finns det nästan alltid ett par bland dem.

PARNING

Arten är lätt att föda upp, men aldrig så produktiv som många andra pilgiftsgrodor. Det beror på torrperioden på 4-5 månader i naturen, då förökningen upphör, och även djur som har fötts upp i många generationer följer fortfarande den rytmen.

Hanen lockar, och honan följer efter honom till hans lockplats och stryker honom över rygg och nos. Ibland cirklar de runt varandra och stampar med fötterna. Förökar sig inte ett par, efterlikna en torrperiod: skär ner på sprayning och utfodring i ett par veckor och öka sedan gradvis igen till normal nivå.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger äggen på ett slätt blad eller en petriskål under ett kokosnötsskal. En kull är 2-12 ägg; de venezuelanska formerna lägger typiskt 3-6 ägg varannan vecka under lektiden, medan de större formerna från Guyana lägger större kullar, men mer sällan. Äggen befruktas utanför kroppen, och hanen vaktar dem och håller dem fuktiga.

Blir äggen kvar i terrariet kläcks de efter 10-14 dagar, och en av föräldrarna, oftast hanen, bär grodynglen till vatten. Vill du ha fler ungar, ta ut äggen och tillsätt så mycket mandelbladsvatten (osmosvatten med indiskt mandelblad) att det når äggen utan att täcka dem.

Grodynglen är kannibaler och hålls enskilt i bägare på ca 1 liter med ca ¾ liter mandelbladsvatten och en bit mandelblad att gnaga på. Mata med ett litet korn färdigfoder till grodyngel 1-2 gånger i veckan och byt hälften av vattnet en gång i veckan. Honan matar inte grodynglen med ägg.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 10-14 dagar, och metamorfosen är avslutad efter 70-90 dagar. Vid 24 °C får grodynglen bakben efter ca sex veckor och framben efter ca nio veckor och kryper upp ur vattnet efter ca tio veckor.

När alla fyra ben är ute tas det mesta av vattnet bort och bägaren lutas ca 45°, så att ungen får en mjuk sluttning upp på land. Den lever på svansen de första dagarna och ska inte matas förrän svansen är upptagen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

När svansen är borta flyttas ungen till en enkel uppfödningslåda med fuktigt löv, mossa och gömställen och matas som en vuxen, bara med de minsta foderdjuren: hoppstjärtar och *Drosophila melanogaster*, pudrade med kalk och vitaminer.

Ungarna ska växa upp i 8-10 veckor innan de kan flytta till ett nytt hem. Håll dem av samma storlek tillsammans och flytta dem till större terrarier i takt med tillväxten. Avstannar tillväxten är det som regel för lite foder eller tillskott.

Hälsa och vanliga misstag

Inga särskilda sjukdomar är beskrivna för arten, men de fallgropar som återkommer för pilgiftsgrodor gäller även här:

- Överhettning: grodan sitter slö och söker vatten. Håll terrariet under ca 27 °C och flytta det ur solen.
- Brist på kalk och vitaminer: svaga ben och käkproblem. Pudra alla foderdjur.
- Parasiter i tarmen: viktminskning trots god aptit. Låt undersöka ett träckprov hos veterinären.
- Svamp- och bakterieinfektioner i huden, särskilt i ett smutsigt terrarium med för lite luftväxling.
- Drunkning: djupt vatten är farligt för en dålig simmare.

Sök en veterinär med kunskap om groddjur om grodan slutar äta, tappar tydligt i vikt eller har sår på huden. Håll nyinköpta djur i karantän innan de sätts tillsammans med andra.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.